

Öka Sveriges konkurrenskraft

Innovationsföretagens förslag i korthet:

- 1.** Effektivisera den offentliga upphandlingen och skapa långsiktiga värden.
- 2.** Låt upphandling driva innovation.
- 3.** All offentlig upphandling behöver vara innovationsvänlig och styra mot klimat- och hållbarhetsmålen.
- 4.** Styr från linjärt till cirkulärt i incitament, regelverk och upphandling.
- 5.** Undvika kostsamma och ineffektiva mellanled i offentliga upphandlingar.
- 6.** Inrätta ett nationellt kompetenscentrum för immaterialrätt enligt finsk modell.
- 7.** Öka användningen av branschgemensamma standardavtal och gör färre avsteg som snedvrider balansen.
- 8.** Motverka konkurrenshämmande nyttjande och missbruk av dominerande ställning.
- 9.** Genomför en skattereform för att främja kunskapsekonomin.
- 10.** Gör expertskatten mer konkurrenskraftig och attrahera fler globala talanger till Sverige.
- 11.** Öppna upp FoU-avdraget för fler företag.
- 12.** Utveckla skattesystemet och 3:12-reglerna.
- 13.** Öka exportfrämjandet av kunskapsintensiva tjänster.
- 14.** Skärp EU:s utsläppshandel och sätt ett globalt pris på utsläppen.
- 15.** Låt svenskt bistånd bidra till hållbar omställning och möjliggör export av svenska lösningar.
- 16.** Öka Sveriges FoU-investeringar med 1 procent av BNP.
- 17.** Inför en innovationspremie och en samverkansbonus i resurstilldelningen till universitet och högskolor senast 2026.
- 18.** Öka investeringarna i företagsnära forskning och innovation.
- 19.** Snabba på tillämpningen av ny kunskap genom innovationsvänlig upphandling, testbäddar och regulatoriska sandlådor.

Bakgrund: Ökad konkurrenskraft för ett starkare Sverige

Sverige är ett av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga länder. Men reformtakten har varit för låg och både Sverige och övriga Europa har tappat i konkurrenskraft över tid.¹ Samtidigt driver klimatomställning och digitalisering upp farten i strukturomvandlingen i alla sektorer och ställer nya krav på företagens och samhällets effektivitet och produktivitet-utveckling. Det är bara ett konkurrenskraftigt näringsliv i en väl fungerande marknadsekonomi, med fungerande incitament och drivkrafter som kan leverera både grön omställning och ett ökat välstånd.²

Goda villkor för den kunskapsintensiva tjänstesektorn är nyckeln till svensk konkurrenskraft. Tjänsteproduktionen står för en allt större del av det värde som skapas i Sverige. Tjänsteproduktionen står till exempel för nästan 60 procent av förädlingsvärdet i svensk export.³ De kunskapsintensiva företagen utgör ett fundament för Sveriges framtida tillväxt och välstånd och det bör i större utsträckning avspeglas i regeringens prioriteringar. Företagen inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn kommer att spela en avgörande roll i att bygga Sverige effektivare, mer hållbart och mer robust. De reformer som stärker den kunskapsintensiva tjänsteproduktionen bygger också Sverige starkare.

Dagens regler, upphandling och forskningsinvesteringar är inte optimerade för att stärka svensk konkurrenskraft. Investeringar i kunskap och immateriella tillgångar är missgynnade och utbildningspremien är låg. Den offentliga upphandlingen fokuserar allt för mycket på timpris och detaljstyrning vilket gör innovativa och långsiktigt hållbara lösningar mindre attraktiva. Samhällets investeringar i forskning och utveckling har för svag koppling till de utmaningar som samhället måste lösa, till strukturomvandlingens utmaningar och till näringslivets behov.

Regelverken inom alla områden behöver ständigt moderniseras. Flexibla spelregler och lagstiftning är en avgörande förutsättning för att Sverige framgångsrikt ska klara av den transformationsfas Sverige nu befinner sig i. Det behövs flexibla regelverk för att en snabbare omställning av till exempel transporter, energi, vatten och avlopp, byggande och livsmedelsproduktion. Med moderna och flexibla ramverk kan kraften i strukturomvandlingen användas för att bygga ett effektivare Sverige med större värde för varje investerad krona, ett mer hållbart Sverige, med attraktiva livsmiljöer för alla, med nollutsläpp av växthusgaser och ett mer robust Sverige med ökad motståndskraft mot katastrofer och kriser.

Innovationsföretagens förslag

Använd kraften i inköp och offentlig upphandling för att skapa långsiktiga värden.

Varje år handlar den offentliga sektorn upp varor och tjänster för över 800 miljarder kronor. Hur denna upphandling sker är avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och innovationsförmåga. En väl genomförd upphandling lägger grunden för att ett projekt ska skapa värde över tid för både beställare och leverantör. Upphandlingar och inköp på rimliga och ändamålsenliga villkor ger bättre projektresultat och utvecklar såväl inköparens som leverantörens långsiktiga lönsamhet. En bra upphandling fokuserar på värdet över hela livscykeln, på de funktioner som ska uppnås och undviker detaljregleringar som hindrar nytänkande. En väl genomförd upphandling med fokus på slutresultat, funktion och långsiktigt värdeskapande kan över tid ge beställaren långsiktiga värden som energieffektivitet, låga driftkostnader, ökat marknadsvärde, säkerhet och miljövänlighet som vida överstiger själva projektkostnaden.

- 1. Effektivisera den offentliga upphandlingen och skapa långsiktiga värden.** Undvik tvingande sociala krav, sysselsättningskrav eller andra krav som riskerar att hämma konkurrensen och kvaliteten kring det som faktiskt ska upphandlas. Fokusera upphandlingar på den funktion som ska uppnås, på kvalitet och värdeskapande över tid och minimera detaljreglering för att öka näringslivets möjligheter till nytänkande och innovation.
- 2. Låt upphandling driva innovation.** Upphandlingar måste i högre grad efterfråga nya och långsiktigt hållbara lösningar. Fler upphandlingar behöver föregås av tidig dialog och fokusera på funktion framför detaljkrav. Stora myndigheter måste gå före och visa hur upphandling kan driva fram nya lösningar som levererar värden över tid. Regler behöver förenklas och utformas utifrån önskad kvalitet, funktion och övergripande klimat- och samhällskrav för att ge utrymme för helhetstänkande och innovation samt möjliggöra frizoner för att testa nya lösningar.
- 3. All offentlig upphandling behöver vara innovationsvänlig och styra mot klimat- och hållbarhetsmålen.** Lägsta timpris är sällan billigast i längden. Låga livscykelkostnader och minimerad klimatpåverkan måste premieras. Alla offentliga investeringar måste utgå ifrån samma klimatambitioner som de nationella klimatmålen. Regeringen måste därför ge alla myndigheter i uppdrag att bidra till Sveriges klimatmål. All offentlig upphandling bör ställa funktionsbaserade krav för att premiera innovativa lösningar med låg klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Offentlig upphandling bör också utvärderas utifrån innovationsvänlighet, nytta i ett livscykelperspektiv samt klimatpåverkan.⁴
- 4. Styr från linjärt till cirkulärt i incitament, regelverk och upphandling.** Övergången till en cirkulär ekonomi kan accelereras genom att incitament, regelverk och upphandling styr mot resurshushållning, flexibilitet, ökat delande, återbruk, återvinning av resurser samt minskad klimatpåverkan.⁵ Krav på återbruk och återanvändning bör alltid ställas när det är fördelaktigt ur ett livscykelperspektiv.⁶ Gör det kostsamt att göra fel och lönsamt att göra rätt.
- 5. Undvika kostsamma och ineffektiva mellanled i offentliga upphandlingar.** Undvik konsultmäklare som mellanhänder i offentliga upphandlingar för att kringgå LOU. Den negativa utvecklingen vi sett de senaste åren hämmar

konkurrens och transparens i upphandlingar och riskerar att bidra till korrupktion, kortsiktighet och ökande kostnader. Genom att undvika och minska nyttjandet av mellanhänder skapas utrymme för bättre dialog, bättre kvalitet i leveransen, utrymme för långsiktiga hållbara lösningar och möjlighet för leverantörer att ta ett helhetsansvar samt bygga upp sitt långsiktiga kunnande.

Schyssta villkor för ökad effektivitet och ökade kunskapsinvesteringar.

Omkring 80 procent av företagens värden är immateriella tillgångar.⁷ De immateriella tillgångarna, som innefattar allt som medarbetarna i företagen kan: forskningsresultat, utbildningar, avtal, licenser och samarbeten, måste värnas tydligare. De immateriella tillgångarna blir en allt viktigare tillgång och det krävs ett ökat skydd för att möjliggöra en effektiv och välfungerande marknad. Branschavtal och lagstiftning behöver leda mot det.

- 6. Inrätta ett nationellt kompetenscentrum för immaterialrätt enligt finsk modell.** Alla företag bör kunna skydda sina affärsidéer och immateriella rättigheter i en affärsrelation eller offentlig upphandling. Ett kompetenscentrum bör därför inrättas och ta ansvar för en nationell kunskapsnod för att värna rättighetshavare, stödja svenska företag och organisationer och värna Sveriges intressen.⁸
- 7. Öka användningen av branschgemensamma standardavtal och gör färre avsteg som snedvrider balansen.** Med balanserade avtal mellan köpare och säljare så skapas förutsättningar för ökad konkurrens, snabbare utveckling, ökad innovationsgrad och större värdeskapande. Färre avsteg från standardavtal ger en bättre fungerande marknad med väl fungerande upphandlingar och inköp med minsta risk för tvister.
- 8. Motverka konkurrenshämmande nyttjande och missbruk av dominerande ställning.** Sverige har en historik av att vara en grogrund för världsledande företag. Men när konkurrensen hårdnar, alternativa lösningar utvecklas och strukturuomvandling sker så ökar nyttjandet av dominerande ställning vilket hämmar näringslivets konkurrenskraft. Framför allt slår det mot nystartade, små och medelstora företag. För att Sverige och svenska företag ska kunna vara fortsatt konkurrenskraftiga måste goda marknadsvillkor och konkurrens värnas. Missbruk av marknadsställning måste beivras, oavsett om det handlar om långa betaltider, obalanserade risker, inköpskarteller eller andra marknadssnedvridande beteenden.

Internationellt konkurrenskraftiga skatter som premierar kunskapsinvesteringar.

Den kunskapsintensiva tjänsteproduktionen blir allt viktigare för svensk produktivitet och välstånd. Investeringar i immateriella tillgångar avgör Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och bör få samma goda villkor som investeringar i fasta tillgångar. Såväl enskildas som näringslivets investeringar i kunskap behöver därför premieras.

- 9. Genomför en skattereform för att främja kunskapsekonomin.** Det är hög tid för en skattereform som uppvärderar den kunskapsintensiva tjänsteproduktionen. Lägre skatt på arbete och sänkta marginalsatser stimulerar sysselsättningen och gör utbildning mer lönsam.
- 10. Gör expertskatten mer konkurrenskraftig och attrahera fler globala talanger till Sverige.** Se över kvalifikationskrav och förenkla regelverk enligt dansk förebild. Varje misslyckad internationell rekrytering innebär förlorad konkurrenskraft och minskad välfärd.
- 11. Öppna upp FoU-avdraget för fler företag.** Skatteverkets tillämpning av FoU-avdraget stänger ute mindre företag genom oförutsägbarhet och

risk för återkrav. Ny praxis krävs för att FoU-avdraget ska fylla sitt syfte. Regeringen behöver se över regelverket så att fler omfattas och justera där så behövs för att bidra till att öka företagens FoU-investeringar.

- 12. Utveckla skattesystemet och 3:12-reglerna.** Idag utgör 3:12-reglerna ett viktigt redskap för att öka engagemang och deläggande i företagen, vid senaste revideringen av regelverket så skapades dock orättvisor mellan delägare. Detta behöver justeras. Som första åtgärd bör fyraprocentspärren avskaffas.

Öka den kunskapsintensiva tjänsteexporten.,

Svenska innovationsföretag verkar inom den kunskapsintensiva och internationellt konkurrensutsatta tjänstesektorn vilket ger goda förutsättningar för en ökad export. Sverige måste ta vara på den enorma potential som finns i den kunskapsintensiva tjänstesektorn. Med en ökad förståelse för tjänstesektorns förutsättningar och villkor kan ett mer effektivt och värdeskapande export- och investeringsfrämjandet utvecklas. Med styrmedel som styr mot långsiktigt hållbara lösningar skapas nya affärsmöjligheter för svenska företag.

- 13. Öka exportfrämjandet av kunskapsintensiva tjänster.** Exportens stora tjänsteinnehåll och förädlingsvärdets betydelse för exporten behöver synliggöras för att skapa förutsättningar för rätt investeringar och politiska beslut. Ge Business Sweden i uppdrag att ta fram en agenda för ökad tjänsteexport samt att särskilt stärka förutsättningarna för små och medelstora företag att exportera.
- 14. Skärp EU:s utsläppshandel och sätt ett globalt pris på utsläppen.** Endast 23 procent av världens utsläpp är idag inkluderade i ett aktivt prissystem för koldioxid och mindre än fyra procent av dem är prissatta på nivåer som ligger i nivå med det som krävs för att Parisavtalets mål ska nås.⁹ Med ett globalt pris på växthusgaser blir de en del av produktionskostnaderna och driver på utsläppsminskningar i hela världen samtidigt som konkurrens genom klimatdumpning undviks.¹⁰ En ökad efterfrågan på klimateffektiva lösningar gynnar svenska företag.
- 15. Låt svenskt bistånd bidra till hållbar omställning och möjliggör export av svenska lösningar.** Ställ krav på hållbarhet vid upphandlingar som finansieras av svenska biståndspengar med ambition att alla FN:s upphandlingar ska utgå från Agenda 2030 och Parisavtalet. Sveriges engagemang för Ukrainas återuppbyggnad bör styras utefter dessa principer.

Investera mer i forskning och innovation som tar sin utgångspunkt i näringslivets styrkor.

Sverige bör sätta ett mål om att forskningsinvesteringarna i Sverige ska öka med minst 1 procent av BNP och näringslivets styrkeområden behöver synas tydligt i statens FoU-investeringar.¹¹ FoU-systemet måste reformeras och ge bättre stöd åt forskande och utvecklande företag i den kunskapsintensiva tjänstesektorn samt även komma SME till del i större utsträckning. Det krävs genomgripande reformer. Men det är bråttom att stärka förutsättningarna till innovation i Sverige och åtgärder bör vidtas redan i nästa budget för att stärka nyttiggörandet av offentligt finansierad FoU och Sveriges innovationskraft.

- 16. Öka Sveriges FoU-investeringar med 1 procent av BNP.** Två tredjedelar av ökningen ska ske i näringslivet och det ställer krav på en högre relevans och kvalitet i de offentliga FoU-investeringarna.¹²
- 17. Inför en innovationspremie och en samverkansbonus i resurstilldelningen till universitet och högskolor senast 2026.** En innovationspremie bör införas i forskningsfinansieringen där 25 procent av basanslagen till forskning vid

universitet och högskolor konkurrensutsätts och ger större möjligheter till profilering, näringslivsrelevans och forskningsexcellens.¹³ En samverkansbonus som premierar universitet och högskolor som åstadkommer en bättre matchning mellan utbud och efterfrågan av kompetens bör också införas.¹⁴

- 18. Öka investeringarna i företagsnära forskning och innovation.** I innovationsprogrammen sker FoU i nära samverkan och utifrån företagets förmåga att lösa samhällsutmaningar och samhällets behov. Den nya generationens strategiska innovationsprogram, Impact Innovation, bör få ökade resurser och stärkt finansiering. Det krävs en stark koppling till högre utbildning, förmåga att dra nytta av befintlig kunskap samt att programmen ges möjlighet att utformas flexibelt, med fullfinansierade kanslifunktioner för att få ett brett deltagande från såväl SME som tjänsteföretag.
- 19. Snabba på tillämpningen av ny kunskap genom innovationsvänlig upphandling, testbäddar och regulatoriska sandlådor.** Sverige är världsledande på innovation och nummer ett i EU. Men samtidigt så utvecklas konkurrentländerna snabbt och fortsatta reformer krävs även i Sverige.¹⁵ Bättre villkor för testning och ökad efterfrågan på innovation kan stärka finansieringen i tidiga utvecklingsskeden och snabba på bred tillämpning av ny kunskap.

Källhänvisning

- 1 [SEF_Rapport_2020_Web.pdf \(entreprenorsforumsforum.se\)](#)
- 2 [Reformer för stärkt konkurrenskraft. En reformagenda för nästa mandatperiod \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 3 [CN2021_SWE.pdf \(oecd.org\)](#)
- 4 [DEBATT: Låt offentlig upphandling bli motorn i klimatomställningen - Innovationsföretagen \(innovationsforetagen.se\)](#)
- 5 [Svenskt Näringslivs Klimatagenda \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 6 [DEBATT: Låt offentlig upphandling bli motorn i klimatomställningen - Innovationsföretagen \(innovationsforetagen.se\)](#)
- 7 [Hur värderar man de immateriella tillgångarna? - PRV](#)
- 8 [DEBATT: Sverige behöver ett kompetenscentrum för immaterialrätt - Innovationsföretagen \(innovationsforetagen.se\)](#)
- 9 [Svenskt Näringslivs Klimatagenda \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 10 [Svenskt Näringslivs Klimatagenda \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 11 [En ny politik för en ny tid – Svenskt Näringslivs inspel till forskningspropositionen 2024 \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 12 [En ny politik för en ny tid – Svenskt Näringslivs inspel till forskningspropositionen 2024 \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 13 [En ny politik för en ny tid – Svenskt Näringslivs inspel till forskningspropositionen 2024 \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 14 [En ny politik för en ny tid – Svenskt Näringslivs inspel till forskningspropositionen 2024 \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- 15 [ec_rtd_eis-country-profile-se.pdf \(europa.eu\)](#)